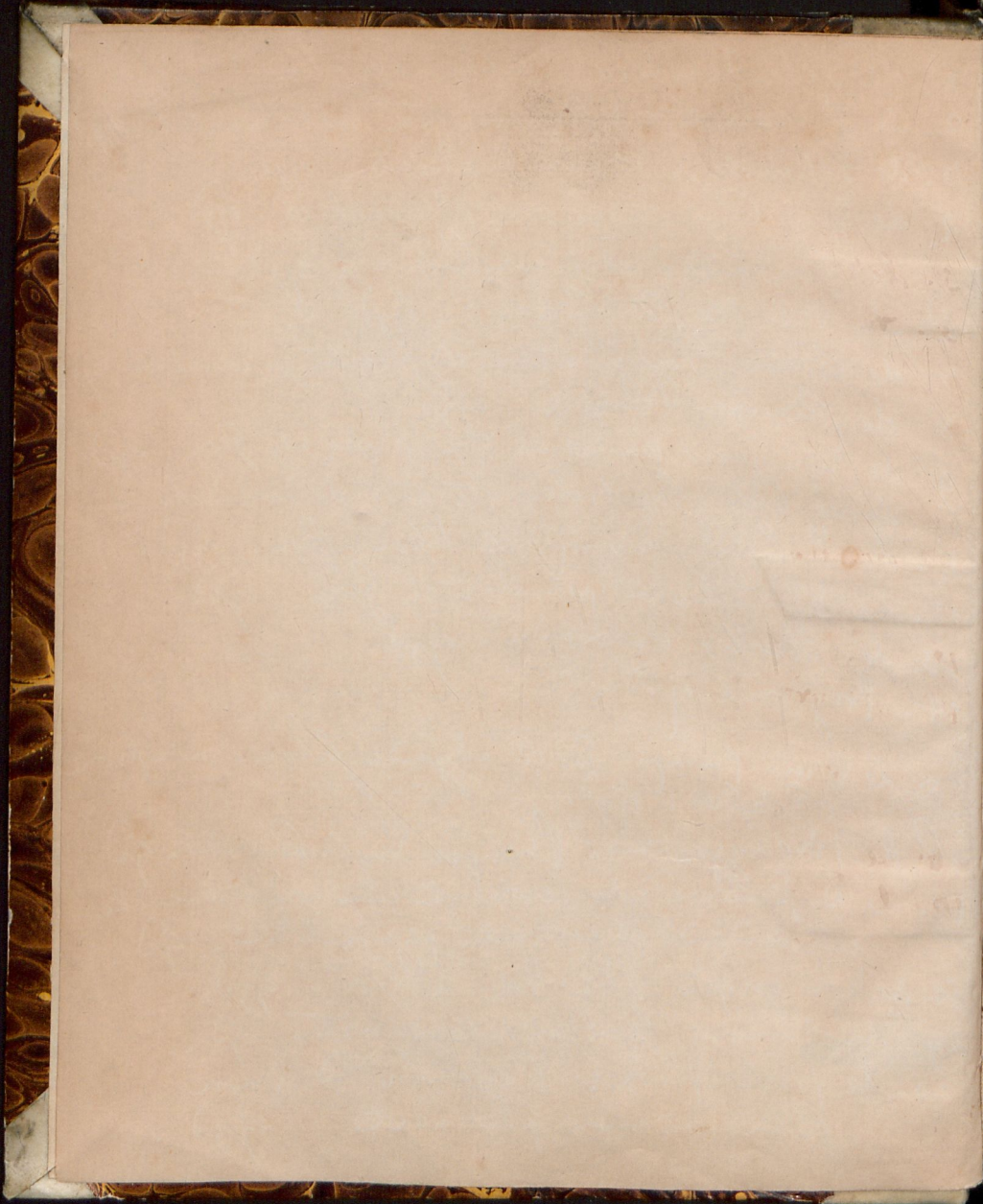

Ms. 25.

Q.

Fragment of text from the adjacent page, including the letters 'U' and 'i'.

1. de Fide Juridica. Thomasi.
2. de Fundamentis definiendi casus matrimonial. ejusd.
3. de Felicitate subditorum Brandenb. ejusd.
4. de ~~Jure Consuetudinis, et Obligatione~~. ejusd.
5. de Constantia et inconstantia. ejusd.
6. ~~de Haeresi per Romanos~~. ejusd.
7. de Actione Forensi contra edificante ex emulatio. ejusd.
8. de Crimine Magice. ejusd.
9. de usu juris paterni Rom. p. 1. de usu Rom. ejusd.
10. de lege Aquil. extracta auct. de Damno. ejusd.
11. de Homini perijis et liberis Rom. ejusd.
12. de usu actionum poenalis in Rom. ejusd.
13. de Archis cantonum. ejusd.
14. Programma quidem
15. de officio Principis Eu. in adyuda salaria minister
Eclesiae. ejusd.
16. de jure aggratiandi Principis Eu. in Principibus. ejusd.
17. de Diffinitione inter cantones cum conditione de
retrovendendo et contractu pignoratitio. ejusd.
18. de usu episcopi P. t. de. in Rom. ejusd.
19. de Novorum secularisatorum non. ejusd.
20. de prescriptione Regalium ad jura
publica non pertinentem. ejusd.

9
67

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
USU JURIS PATER-
NIROMANORUM SECUN-
DUM MORES GERMA-
NIÆ ET JUSBORUSSICUM
REVISUM.

QUAM

Auspice Deo, ex Decreto Amplissimæ
FACULT. JURIDICÆ
IN ILLUSTR. FRIDERICIANA,
SUB PRÆSIDIO
Dn. CHRISTIANI THOMASII, JC.
Sereniss. & Potentiss. Elector. Brandenb.
Confiliarii, Prof. P. Universitatis FRIDERICIANÆ,
& Facultatis Juridicæ Senioris,
PATRONI AC PROMOTORISSIMI
DE VENERANDI
PRO LICENTIA

Summos in jure consequendi honores

D. 27. Junii M. DC. XCIV. Horis matutinis a 7. usque ad 12.

Publicæ Eruditorum censuræ submittet

ZACHARIAS HESS, Regiom. Pruss.

HALÆ, LITERIS SALSFELDIANIS. ANNO M DCC IV.

Dissertatio Inauguralis

de

usu iuris pater
nromanorum secun
dum mores germa
niae et ius romanum
revisum

Auctore Dno. et Doctore Augustino

Facult. Jurid.

In Universitate Lipsiensi

sub Praeside

Dr. Christiani Thomae

Secret. & Potent. Elect. Brandenburg.

Coacili. Ger. P. Imper. et Elect. Brandenburg.

& Præsid. Jurid. Lipsiensi

Patrono & Promotore

Dr. Augustino

Thomae

Summo in d. i. et d. i. honoris

d. i. et d. i. honoris

d. i. et d. i. honoris

d. i. et d. i. honoris

d. i. et d. i. honoris

Nobilissimo & Consultissimo
Dn. ZACHARIÆ HESS,
J. U. Licentiando.

S. P. D.
CHRISTIANUS THOMASIUS.

*C*tulisti mihi, Amice dilectissime, disputatio-
nem inauguralem de usu doctrinae juris Ro-
mani de Potestate Patria in foris Germano-
rum, ut illam censurâ, quam alias Praesides ad-
bibere solent, pro lubitu emendarem & corri-
gerem. Legi & diffiteri non possum me
hinc inde quaedam deprehendisse, quae, si ego de hac
materia quid scribere deberem, vel aliter ponerem, vel
certè aliter ordinarem, vel fusus fortè eâ de re differe-
rem. Nolui tamen hic quicquam immutare, cogitans,
quod tua sit hac disputatio, non mea; quod dissen-
siones inter JCTos mansurae sint, quamdiu duratura
est Jurisprudencia; quod methodus cuilibet sit arbitraria,
& quod nemo ita possit scribere, ut placeat omnibus. Pla-
cuit potius disputatio hac tua, quod viderem, ea, quae
posuisti, non esse principis Juris adversa & defendi pos-
se, Teque operam dedisse, ut non ex JCTis absque judi-
cio centones consarcinarios male cohaerentes, sed potius ut
ex ipsis textibus Legum Germanicarum, raro quidem sed
lau-

laudabili profecto exemplo leges tuas derivares. Igitur
reddo tibi disputationem tuam, uti eam mihi exhibuisti,
nihil aliud adjiciens, quam gratulationem de studiorum
tuorum laboribus hucusque feliciter perductis. Benedicat
tibi & in posterum Deus optimus maximus, atque cor tuum
amore suo repleat, uti jam ingenium varia eruditione, cor-
pus amœnis & modestis moribus ornavit. Tu vero, quod
in te est, cœpta strenuè perfice, h. e. Disputationem erudi-
tè conscriptam prudenter & placidè defende. Hic enim tua
res agitur. Hic monstrandum est publico, quod supremos
juris honores non indignis conferat Facultas nostra. The-
sium eruditissimarum & exactissimarum conscriptio publi-
cum decipere potest. Hic testis oculati sunt, quos dicere
non facile quis poterit. Sed quid calcar addo generoso e-
quo, qui frenis magis habet opus? Expertam jam in conver-
satione privata, in examinibus consuetis virtus tua cer-
tam de Te me spem fovere jubet, quod ita, Deo adjuvan-
te, Te sis & in ipsa collatione publicâ gesturus, ut nil nisi
nomen Præsidis mihi, nemini vero dubium remansurum sit,
nec me falso elogio publicum decipere, sed eum, qui solus ta-
lem disputationem tam eruditè defendere possit, capacis-
simum etiam fuisse, ut talem disputationem solus conficeret.
Vale, Dab. in raptim d. 20. Junii 1694.

CAP. I.

CAP. I.

TRACTANS GENERALIA
ET STATUM QVAESTIONIS
FORMANS.

SUMMARI A.

Jus parentum in liberos naturaliter non descendit ex jure Victoria §. 2.
 Nec ex tacito pacto §. 3. Nec ex generatione, sed ex alimentatione
 & educatione. §. 4. Soli patri non competit, ut putat Hornius §. 5.
 Nec soli matri, ut existimat Hobbes §. 6. Sed utriusque, non propter
 generationem, ad quam concurrunt §. 7. Sed propter alimentatio-
 nem & educationem. Explicatur l. 24. ff. d. Stat. hom. §. 8. Cur
 Romani patri soli illud concesserint §. 9. Explic. §. 2. J. d. P. P.
 §. 10. Quid sit in usu esse? §. 11. Quo jure Germani usi sint? §. 12.
 Effectus ex naturali obligatione erga parentes venientes. §. 13.
 Usus actionis de in jus vocando in Germania & Prussia, §. 14. ali-
 mentorum & legitime parentibus relinquende. §. 15. Successionis
 Ascendentium ab intestato in alodialibus §. 16. In feudaliibus §. 17.
 Venditionis liberorum §. 18. Recensentur effectus ex Jure R. §. 19.
 Q. An moribus Germania & Jure Prutenico obtineant & decid.
 §. ult. Simulque adhibetur, jus civile in casibus jure Prutenico non
 decisum in Prussia band attendi.

A

§. I. Omnium

§. I.

Omnium populorum institutis, ac legibus sanctam parentum personam conservatam fuisse historicorum loquuntur monumenta. Ad superstitionem usque ascendit Judæorum religio, qui ex metu, ne filius paternum sanguinem effunderet, non permiserunt, filium Patri venam secare, imo spinam educere, aut ulcus aperire, ne forte sanguis sequatur. Constantin L'Empereur in *Babakama c. 8. p. 3.* ap. Pufend. *d. 7. N. & G. l. 6. c. 2. §. 10.* Ast non omnium placitis, & sanctionibus aqua Parentibus potestas confirmata, & concessa fuit: quibusdam jura patris limitantibus, quibusdam gentium illa augmentibus. In his Romani, si non summum, certe haud infimum obtinuerunt locum: apud quos, quam laxa patribus indulta fuerit potestas, ex instituto Romuli colligere potes, qui patri concessit terra filii venditione pecuniam quarere; majorem largitus potestatem patri in filium, quam hero in mancipium. Servus enim semel venditus, si liber fieret, rursus sub patris potestatem redigebatur. Iterum quoque venundatus & liberatus, servus ut ante patris erat. Post tertiam demum venditionem eximebatur è patris potestate. Dionys. Halicarn. *l. 2.* Quod quamvis successu temporum limitatum, tandem plane abolitur *l. 1. C. de Patrib. qui fil.* alia tamen, & sat pingvia jura ex Romanorum legibus patres in liberos suos habuerunt. Prolixum ac tædiosum foret, singulos paterni juris effectus ex horum legibus enucleare. Vid. Philippum Paschalem *de Viribus P. P.* Ascanium Clementinum *de P. P.* Alia me intentio tenet. Scilicet translatio Romanorum imperio occidentali ad Germanos, cum progressu seculorum Jus Justinianicum scholas ac fora occupaverit, atque secundum illud judicare tandem Assessoribus Cameræ junctum fuerit. Ordin. Camer. *de ann. 1500. §. Orden und setzen*; non citra utilitatem disquiri posse censui, quem usum, mori-

moribus Germaniæ effectus hi Juris civilis quoad Jus paternum
 licentur, cui usum juris Prutenici revisi adjungere volui, ne
 mihi illud Q. Mutii objiciatur: Turpe esse jus studentis jus pa-
 trium ignorare v. l. 2. §. 43. ff. d. O. J.

§. II.

Ut vero rem, a capite exordiar non inconveniens erit
 brevibus differere, quo titulo parentes facultatem ac jus in li-
 beros naturaliter, sibi vindicent. In diversas partes hic abeunt
 juris morales doctores. Hobbes in tract. de cive c. 9. §. 2. illud
 ex jure victoriæ deducit ita: In statu naturali, cum omnia in
 omnes liceat, quatenus quisque ad sui conservationem facere
 judicat, victorem fieri dominum victi. Ex quo sequitur,
 jure naturæ dominium infantis ad istum primo pertinere, qui
 eundem prius in sua potestate habuerit, verum tuus est, quod
 Florentinus in l. 3. ff. d. J. & J. asserit. Cognationem quandam
 inter nos a natura constitutam, cui consequens est hominem
 homini insidiari nefas esse. Quod adhuc pressius ex origine
 generis humani videre est, dum primo homini Deus sociam
 adjunxit, quæ ex viri corpore desumpta, quo tenerimum
 illius sentiret amorem, quos insuper ipse conditor sanctissimo
 colligavit fœdere. Præterea, cum homo eximium animans
 sit, i. e. tale, quod non cæco impetu animæ sensitivæ, sed ex-
 cellenti rationis ductu fertur ad æstimanda ea, quæ profunt, no-
 cent, vel decora sunt; facile vero advertat, in quavis præcipi-
 cipitia illum detruere, si affectibus indulgens in bellum
 ruat, è contra ex pace non nisi commoda deprehendat, nihil
 magis oprabit, quam societatem non qualemcunque, sed tran-
 quillam, & pro sui intellectus modo ordinatam. Ut pluribus
 egregie hæc confirmat, & Hobbesii fundamenta evertit Pufen-
 dorf. de J. N. & G. l. 2. c. 2. §. 5.

§. III.

Aliud fundamentum quærit Dn. Pufend. d. rr. l. 6. c. 2. §. 4.
 præter alimentationem, & curam, quam parentes in educa-
 dis

dis liberis impendunt, illorum imperium liberorum quoque *presumpto consensu* adeoque *pacto tacito* nisi asserens, atque simile addens ex *l. 2. ff. d. N. G.* ubi is, cujus absentis, & ignorantis negotia aliter gesfit, obligationem velut ex *contractu tacito* contraxisse intelligitur isti pensandi, quod in ipsius utilitatem impendit. Sed modeste hic dissentire non dubito, cum firmissima contra hanc sententiam in *Dn. Praefidis Jprud. div. l. 3. c. 4. §. 11. 12. & seqq.* inveniri queant. Et quidem primo miscentur, & pro iisdem habentur consensus tacitus & praesumptus, qui tamen etiam naturaliter varie differunt. Sic qui suam voluntatem expresse declarare nequit, ille nec tacite. Exemplum est in furioso, quamvis enim, creditore debitori chirographum reddente, inter ipsos conventum videatur ne debitum exigatur *l. 2. §. 1. ff. de pact. l. 44. §. 5. 84. §. 7. de leg. 1.* frustra tamen exceptionem pacti opponeret, qui id a furioso acceptum produceret *l. 40. ff. d. R. 7.* At ex consensu praesumpto etiam furiosi, quorum v. g. negotia gesta sunt, obligantur *l. 3. §. 5. ff. d. N. G.* Inde Paulus in *l. 46. ff. d. O. & A.* Furiosi, ubi ex re actio venit, obligantur. Porro consensus tacitus obligat saltem illos, quorum factum accessit. Ita si sciens passus sum aliquem pro me fidejubere, vel alias intervenire mandati teneor *l. 6. §. 2. conf. l. 18. ff. Mandat.* Praesumptus autem etiam ignorantes *l. 2. ff. d. N. G.* Ex consensu praesumpto tenentur etiam inviti, ex tacito non nisi volentes. Vid. plur. d. Jpr. div. *l. 2. c. 7. §. 24. 25 seqq.* Secundo jus hoc patrum ex consensu tacito fluere nequit, & tantum obtineat in actionibus ante consensum liberis. At nec Patri liberum est, nec filio educationis jura cum annexo cuique debito, declinare. Nec obicem ponit, quod sibi non repugnet, aliquid oriri ex praecepto legis naturalis, & oriri ex consensu tacito; Sic homini liberum esse Deo non parere, & tamen Deum à fidelibus obsequium sedere stipulari voluisse. Sic civem utique munia militaria Reip. debere, & tamen dum miles scribitur consensum ejus accedere & sacramentum. Deus enim per ejusmodi obsequii stipulationem non novum aliquod jus

jus accipit, sed illam obligationem, qua fideles jam tum ipsi erant obstricti, magis declarat. Similiter civis, eo ipso, quò in societatem coit, maximum dat jus corpori in se ipsum, tanquam partem, a quo & sacramentum ad servitia militaria alias debita exigit, nihil novi hæc operantur, sed obligationem jam existentem Resp. novum consensum cèu accessorium vinculum (in primis juramentum,) magis firmant v. Pufend. *l. 4. c. 2. §. 6.* quod fecus in Parentibus, qui novum nec antea existens jus in liberos acquirunt. Dn. Præf. in *Jpr. div. l. 3. c. 4. Sub. 17. seqq.* At hæc minus accurate dicitur, quod negotiorum gestio ex tacito consensu descendat, ille enim jure Romano fundat veros contractus v. *l. 13. §. 10. ff. locat. cond.* sed potius ex ipso facto *l. 3. §. 17. ibi. negotio gesto ff. d. N. G.* oritur, quod directo non inducit consensum, sed æquitas naturalis à lege confirmata hunc consensum præsumptum infert.

IV.

Pro generatione calculum ponit primus ille juris naturalis restaurator Grotius *d. J. B. ac P. l. 2. c. 5. §. 1.* cum quo conspirant aliqui ejus commentatores, & alii juris moralis doctores. Quia causâ (Parentes) naturaliter habet potestatem in effectum (liberos) Less. *d. J. & J. l. 2. c. 45. dub. 4. n. 24.* & quia liberi per generationem, a parentibus optimum ac præstantissimum accipiunt, vitam, quæ verbis Grotii *l. 2. c. 24. §. 6.* fundamentum est omnium bonorum temporalium, & æternorum occasio. Sententiam illam subvertere studuit Horn. *de civit. l. 1. c. 2. §. 2.* quamvis rationibus, & exemplis quibusdam parum eo facientibus, quod ipsum etiam observavit ejus censor Epsteinus in *annot. ad h. l.* Temperandam illam opinionem existimo, ita, ut generationem, fundamentum obligationis paternæ existere statuam, qui enim causa est, ut homo existat, is quantum in se est, & quantum necesse est, prospicere ei debet de his, quæ ad vitam humanam i. e. naturalem ac socialem, nam ad eam natus est homo, sunt necessaria Grot. *d. J. B. ac P. l. 2. c. 7. §. 4.* *Naturalis stimulus*, inquit Justinianus in *l. un. §. 5. v. sileat C. d. R. U. A. parentes ad liberorum educationem horriatur.* Et in *l. ult. §. 5. C. de bon. quæ lib. Filios vel*

filias alere patri necesse est propter ipsam naturam. Quod autem imperium spectat parentum, cui acquirendo occasionem dedit generatio, illud ex alimentatione, & educatione liberorum, ceu vero titulo deducere cum Dn. Pufend. d. J. N. & G. l. 6. c. 2. §. 4. Dn. Præl. in Jpr. div. l. 3. c. 4. nullus dubito,

§. V.

Dubia hinc porro exurgit disquisitio, utrius parentum potestas in liberos naturaliter major sit, patris, an matris, an vero utrique æquum jus tribuendum? Matri illud in totum abjudicat Horn. sup. c. l. contendens: Postquam Eviæ voluntas subiecta est marito, omne ex illo genitum imperio, quod mater suscipit, parere. Et huic quidem soli, non etiam materno, quod nullum est, cum de potestate matri divinitus concessa nihil quicquam sciamus. Hujus vestigia suppresso quanquam nomine premit Henninges in not. ad Grot. l. 2. c. 5. Sed nimis generali fundamento hoc nititur, & quidem eo, quo utitur Horn. l. 1. c. 1. *nullum imperium, sive publicum, sive privatum homini in hominem competere, absque expressissima constitutione Dei, ejusdemque presentissimo interventu: Quod, si de causa universali, & remota omnium rerum quaeritur, uti negari nequit, ita, si causa proxima investigatur, simpliciter concedi non potest, verum dicendum est imperium hominis in hominem, tanquam ens morale non existere sine actu humano. Pufend. d. ir. l. 6. c. 1. §. 12. Et quamvis nec hoc inficias ire facile quis præsumet, lege divina positiva voluntatem uxoris voluntati mariti subjiciente, & hunc dominum illius constituyente, patris jus in liberos pingvius exinde, & potius esse, omnem tamen eo matri sublatam esse potestatem concludi nequit, cum quartum præceptum parentibus æqualem honorem deferens contrarium innuat, & optimus juris moralis doctor Salomon in proverbii c. 1. v. 8. ita moneat: Mein Kind/ gehorche der Zucht deines Vaters / und verlaß nicht das Gebot deiner Mutter.*

§. VI.

Ex adverso Hobbes. c. l. soli matri potestatem in liberos adscribere non dubitat: quia jure naturæ dominium infantis ad eum

eum primum pertinet; qui prius in potestate sua ipsum habet. Manifestum autem est, eum qui modo nascitur, prius esse in potestate matris, quam cujusquam alterius. Adde quod in statu naturæ sciri non potest, cujus patris filius est, nisi indicio matris. Ejus igitur est, quem mater vult eum esse & proinde matris est. Sed laborat hæc deducta consequentia falsa, ac sup. §. 2. negata hypothese, quasi statu naturalis esset bellum omnium in omnes. Et ut de patre certitudo aliqua infallibilis haberi nequeat nemo enim ipse novit, quo sit exortus satu, attamen sufficit, quod etiam in statu naturæ ex conjugio in terminis naturalibus sumto probabilius constet, quis sit partus cujusque pater.

§. VII.

Qui generationem fundamentum hujus juris esse continent, utriusque parentum illud tribuunt. Quorum sententiam Physicorum excipit disputatio, uter parentum plus ad generationem conferat. Pylarchum ita differentem inducit Grotius l. 2. c. 8. §. 18. Natura sexuum corpora miscet, ut ita de utraque parte sumta confundat & commune utrisque reddat quod nascitur, ita ut neuter possit discernere, quid suum sit, quid alienum. Contra Aristoteles lib. 1. de Generat. animal. c. 21. demonstrat quod fetus materiam a sola matre, à patre tantum ἀρχὴν κινήσεως principium motus accipiat, v. Schilt. Philosoph. jur. c. 4. §. 2. Alii aliter. Hanc Physicorum disceptationem non magnopere attendunt opinionis hujus sectatores, sed gradum imperii majorem in casu dissensus patri adstruunt, alii ob sexus præstantiam, alii ob potestatem, qua vir in ipsam uxorem pollet.

§. IIX.

Nos cum alimentationem, & educationem, ad quam liberis debito modo præstandam parentes propter generationem proxime obligati sunt, titulum hujus imperii constituerimus, ad eam vero uterque concurrant, non obscure innuimus extra civitatem, ubi citra pactum coierunt, potestatem in liberos utriusque æqualiter competere. Dn. Præf. in Jpr. div. l. 3. c. 4. §. 41. 42. 68. Sed quid est, quod Ulpianus in l. 24. ff. de Stat. hom. dicat: *Lex Naturæ est ut qui nascitur sine legitimo matrimonio matrem sequatur?* Scilicet, matrem

trem sequi Jctis idem est, ac statum matris civilem sequi Cajus *l. 1. Inst. c. 4. §. f.* Cum enim leges Romanæ ultra naturalem inter parentes, & partum obligationem, etiam obligationis civilis effectum, P. P. induxerint, & ad eum consequendum legitimum matrimonium ordinaverint, quo interveniente partus patrem sequatur *cil. 24. de stat. hom.* naturali ratione constat, quod si id non interveniat, partus qui ut membrum societatis civilis statum habere debet, patris autem obtinere non potest, matris conditionem sequi necesse habeat. Schilt. *Philosoph. jur. c. 4. §. 2. conf. Grot. d. J. B. ac P. l. 3. c. 7. §. 5.*

§. IX.

Sed hæcenus dicta naturaliter obtinent. Jura vero civilia, & in specie Romana ab his secessum fecerunt, & quæ matri æque competebant, soli Patri concesserunt. *§. 10. J. d. Adopt. §. 3. J. d. H. Q. & D. l. 5. C. d. Adopt.* Romani enim in primis studuerunt, ut familiarum amplitudini, ac dignitati consulere, ex qua totius Reip. dignitas æstimanda est. Cum ergo constet, nihil melius ad augmentum & conservationem familiæ conferre, quam si totius familiæ unus sit gubernator: id vero ita demum eveniat, quando omnes personæ in domo Patris familias existentes, ejus potestati subjiciuntur, ne quidquam impedimenti ipsi impedimenti ipsi opponatur, singulis familiis & consequenter Reip. fatis expedire judicarunt Romani, si patri soli potestatem in liberis adscriberent. Id quod factum est natura non repugnante, quæ juxta Aristotelem *1. Polit. 13. & 14.* marem aptiorem ad regimen formavit. Quod leges Romanæ clare testantur, quibus fragiles naturæ feminae sunt *l. un. §. 15. C. d. R. U. A.* & quod feminae consilium adversus propria commoda inveniantur laborare *l. 4. C. de Sponsal. quod facile decipiantur. Nov. 61. c. 1. §. 2. §. 2. 3. ff. ad S. Vellej.* Accedit, quod, cum dignitas familiarum ex earum præsertim antiquitate, lausissimaque propagatione, itemque ex patrimonii facultatibus per multos descendendum gradus producta linea æstimetur, feminae parum eo conferant; utpote quæ & familiæ suæ caput & finis sunt *l. 195. §. ult. ff. d. V. S. conf. l. 19. ff. de Stat. hom. l. 196. §. 1. ff. d. V. S.* vid. Anton. Fab. *Jur. pr. Papin. t. 8. pr. 1.*

§. X. Non

§. X.

Non solum autem patribus potestas in liberos ex jure natura competens LL. civilibus corroborata, sed & major & rigidior superinducta fuit. Hinc Justinianus §. 2. *J. d. P. P.* illud jus proprium civium Romanorum, nullosque alios esse homines asserit, qui talem in liberos habeant potestatem. Cujus asserti veritatem alii in ratione quaerunt, quae Romanos impulit patri ejusmodi potestatem concedere, quae ut modo dixit, fuit dignitas & augmentum familiarum. Cum enim non nisi per justas nuptias eveniat, ut diuturnitatis nobis memoriam in ævum relinquamus *l. 220. §. ult. ff. d. P. S.* & illa immortalitatem artificiose inducant *Nov. 22. in pr.* necesse, aut certe quam maxime conveniens fuit, ut cives Romani maximis privilegiis ad nuptias invitarentur, & omnimoda potestas etiam vitæ ac necis *l. 11. in f. ff. de lib. & postb. l. ult. C. de P. P.* in liberos illis indulgeretur, ne forte propter contumaciam, moresque perditos liberorum alii à voto illorum procreandorum revocarentur. Anton. Faber. *l. 1. ill. 1.* Alii ad attributa referunt, quæ huic potestati apud Romanos fuere propria, quod scilicet legitimationibus, adoptionibus constituta, & minima capitis diminutione ac deportatione fuerit amissa Vultej. *ad §. 2. J. d. P. P. Maxfert. d. just. Roman. LL. l. 1. d. 27.* Alii & rectius ad strictissimam potestatem vitæ ac necis, duram liberorum venditionem, omnimodam honorum acquisitionem, §. 1. *J. per qu. pers. nob. acq.* & alios singulares effectus restringunt. Vinn. §. 2. *J. d. P. P.* Qui asperi, & duri Romanorum mores, quamvis postea Græcorum condimentis temperati sint, non parum tamen remansit, quod de stricta illorum potestate loco testimonii esse potest. Cujus usum moribus Germaniæ indagare jam animus est.

§. XII.

Enim vero non longam ac prolixam explicationem effectuum juris illius (quod & ab initio præmonui) nec tere, nec qualem in Republica Romanorum usum habuerint, inquirere volo; omnes enim, quotquot in prima juris elementa ac Pandectas commentati sunt, ad nauseam rem inculcant, ut ea propter non verear, ne mihi objiciatur, quod verfatissimus in praxi Jctus

B

Lauter-

Lauterbach post explicationem peculii profectitii, indeque descendentem actionem de peculio, (ex quo non minimus paternæ in liberos potestatis apud Romanos effectus dependet) tandem subjungit, plus difficultatis quam utilitatis hanc materiam habere. Simul autem notandum, quid sit in usu esse, de quo constabit si scias, quid denoret non esse in usu. Duplici vero modo dici potest aliquid non esse in usu, vel (1) si quid in Republica receptum, postea infrequenti usu populi ita langvescat, ut rarissime ejus amplius utilitas se exferat vel (2) non est in usu, quod receptum non est, vel si ex complexu variarum legum quicquam receptum sit, quicquam minus certe de eo quod in viridi observantia non est, non esse in usu affirmari potest. Si enim jura non constituuntur ex his, quæ forte uno aliquo casu accidere possunt, & quod semel aut bis existit, prætereunt LLatores l. 3. 4. 6. ff. de LL. cur usus æstimari deberet ex eo quod inopinato bis vel ter in saculo evenit, vel evenire potest? Dn. Præf. in *Vind. coroll. de exig. us. Pand. & in dissert. de usu act. pæn. c. 1. §. 28.*

§. XII.

Simul vero, dum de moribus Germaniæ sollicitus sum, notabis, Germanos duplici jure usos fuisse, Jure Francico in superiori Germania, in inferiori Jure Saxonico. Postquam enim Carolus M. Rex Francorum Saxones devicerat, illis majorem, ac aliis libertatem reliquit, ita, ut quoque peculiaria jura, & leges a Francorum legibus quodammodo diversas, in gratiam Saxonum, qui insuper suis moribus, ac placitis vivebant, promulgaverit. Mores ac placita Saxonum privatus quidam in unum corpus collegit, quod nomine Speculi Saxonici, *der Sachsen Spiegel* venit, & hoc totam inferiorem Germaniam obligabat. In Germania superiori, ut dictum, juris Francici auctoritas magna erat. Hoc jus in cerro quodam auctore ad imitationem Saxonum partim ex jure scripto, partim ex aliis consuetudinibus postea collectum, editumque sub titulo Speculi Svevici *der Schwaben Spiegel*. Et in plerisque cum Speculo Saxonico convenit excepta successione. Vid. Illustr. Dn. Stryk, in *discurs. prelim. Us. mod. §. 6. 8. 14.* Horum jurium tanta adhuc vis est, ut, antequam ad Jus

Justi-

Justinianeum recurramus, prius illa attendenda sint, & illorum ratio, ultimo demum Jus Justinianeum, ut subsidiarium. Id §. 22. 27. 32. Quories ergo effectus aliquis juris paterni deducitur ex his Germanorum jurebus, qui legibus, Romanorum etiam obtinet, cave usum illius his adscribas cum leges Romanæ intuitu consuetudinum, ac juris Germanorum in Germania longe post suam subsidiariam auctoritatem acceperint.

§. XIII.

Quod effectus ipsos attinet, separandi sunt illi, qui in genere ex relatione, & naturali obligatione, qua liberi parentibus adstringuntur, procedunt, quosque jus civile determinavit, confirmavit, auxit, & quorum particeps uterque parentum est, ab illis, qui ex solo beneficio legum civilium, vel si in naturalijure fundati, ex illorum restrictione ad solum patrem, dependent. Prioris generis sunt, quod liberi parentes non possint in jus vocare sine venia impetrata sub pena 50. aureorum *l. 1. 2. 3. ff. l. 3. C. de in jus voc. §. 12. 7. d. act. l. 12. ff. de in jus voc.* quod liberi egenis parentibus succurrere *l. 5. pr. §. 12. 15. ff. de agnos. & alend. lib. l. 8. §. 5. C. de bon. que lib. illis legitimam titulo institutionis relinquere debeant, Nov. 115. cap. 3. 4. 5.* quod parentes liberis æqualiter ab intestato succedant, *Nov. 118. c. 2.* quod parentes liberos, si alia ratio eos alendi non superfit, vendere possint, *l. 2. C. de parr. qui fil. quem textum etiam de matre loqui exinde patet, quia Diocletianus & Maximilianus in l. 1. C. eod. in genere loquuntur de parentibus, quod neque venditionis, neque donationis titulo neque pignoris jure aut alio quolibet modo liberos in alium transferre possint, quam constitutionem deinde Imperator Constantinus in subseq. lege 2. limitat, nisi propter nimiam paupertatem egestatemque victus causa, sc. pueri sanguinolenti. Et ad hæc Imperator Constantinus adhibet in d. l. 2. verbum *si quis* quod tam masculos, quam sceminas completi, ita clare docet Paulus in *l. 1. ff. d. V. S. ut non mereatur, qui* (ut alias in *l. 17. ff. de inoff. test.*) a Fulgofio per capillos interrogandus sit, quid habere velit. Conf. plur. Philipp. Paschal. *d. 11. p. 2. tot.**

§. IV.

Antequam ulterius progrediar, usum modo adductorum effe-

effectuum in medium adducere è re esse judicavi. Primus erat, quod liberi (ratione patris intellige emancipatos *l. 3. C. d. in jus voc.* vel etiam suos in illis causis, in quibus contra patrem agi poterat) non possint parentes *v. l. 4. §. 2. ff. de in jus voc. Usyll. ad §. 12. J. d. Aët.* in jus vocare sine venia impetrata sub pœna, 50. aureorum *l. 12. p. f. ff. de in jus voc.* Hujus rei ratio non obscura est, quia antiquissima in jus vocatio privata erat, imo dura & violenta Francisc. Broeus ad *§. 12. J. d. Aët. Barn. Briffon. de formul. & solemn. pop. Rom. lib. 5. pr.* Hac postea sublata, interim privata, qua ignorante iudice actor curabat reum vocari per apparitorem usque ad Justinianum permansit. Schilt. *exerc. ad ff. 7. th. 4. v. Nov. 112. c. 2. & Nov. 53.* Cum ergo naturali ratione honor parentibus debeatur, ut nec rusticitati venia præbeatur *l. 3. C. d. in jus voc.* qui per ejusmodi in jus vocationem facili modo lædi poterat, liberos veniam edicti petere decebat. Ast in Germania, quia citationes non nisi prævio decreto iudicis fiunt, venia illa impetratio una cum actione de in jus vocando cessat. *Cz. 1. c. 2. d. 26.* ut ea propter conscripta formula libelli hujus actionis, quam inter alios etiam exhibet Schneid. *ad §. 12. J. d. Aët. n. 69.* citra jacturam carere possimus & inutilis practitorum cautela sit, supplicationibus, in casu, si lis contra ejusmodi personas movenda, petitionem venia subjungentium. Illust. Dom. Stryk. *in usu mod. ff. d. in jus voc.* Jus Prutenicum quamvis citationem privatam non permittat *Proc. jud. 1. 14. d. 1. §. 1.* hoc tamen in casu venia impetrationem sub pœna arbitraria, & nullitatis citationis observari fancivit *Pr. c. 1. 14. d. 6. §. 6.*

§. XV.

De usu alimentorum parentibus a liberis præstandorum minus dubii est, cum hæc ex officio pietatis illis debeantur, & iniquissimum sit patrem egere cum filius sit in facultatibus *l. 5. §. 13. ff. l. 1. C. d. agn. & al. lib.* Quid vero alimenta in se comprehendant vid. Coler. *de aliment. l. 2. c. 1.* Inquiramus de legitima, quæ parentibus titulo institutionis relinquenda. Hæc quatenus alimenta in se continet, juris naturæ est *Nov. 1. in pref. §. 2.* Et hinc, si hæc salva sint, etiam statuto tolli, & parentibus ac liberis necessitas illam relinquendi remitti poterit, prout in effectu nob

nobiscum sentit Gail. 2. O. 122. Mynf. 5. O. 43. Leges vero civiles illius quantitatem determinare licite potuerant, & sat rationis habuerunt, cur, ne parentibus illa auferretur, tam sollicita fuerint. Parentibus enim quia alimentacione, & laboriosa educatione bene beateque vivendi auctores liberis existunt, nec similem gratiam nec parem meritis honorem rependere possumus, monente Aristotele 8. *Nicom. ult.* Sed unde hoc foris Germaniae receptum quod legitima non nisi titulo institutionis relinquenda. Apud veteres Germanos nullus testamenti usus fuit. Tacitus *de morib. Germ. c. 20.* Quo propior autem postmodum gens Germanorum Romanis fuit, eo major testamentorum usus invaluit, ut egregie hoc deducit diligentissimus juris Germanici observator Schilt. in exerc. *ad ff. 14. th. 29. & seqq.* In Speculo Svevico aliqua de testamentis inveniuntur *Vid. lib. 1. tit. Vater erbet des Sohns Gut & Cap. 253.* Wie ein Kind Vater und Mutter Erbe verwircket. *Cap. 296.* meretur, quod hic adscribatur, agit enim de rescissione testamenti per querelam in officio. Und ist daß ein Vater durch seinen üblen Willen/ sein Sohn/ oder seine Tochter / seines Guths will enterben/ und wolte er daz über Handfest machen, daß en mag mit Recht nicht geschehen. Sie beschehen ihm die Brieff woll mit Recht/ und das thun wol Eßhn und Pächter / ob sie ihr Erbe nicht verwircket haben. Haben sie aber ihr Erbe verwircket/ als dis Buch hiervon sagt/ so thut es der Vater wol mit Recht. Seynd aber die Kinder nicht zu ihren Tagen kommen/ so der Vater das Geschafft thut/ das schadet den Kindern nicht. Wann der Knecht kommt zu den vierzehn Jahren / und die Magd zu zwölff Jahren / so seynd sie zu ihren Tagen kommen/ so versprechen sie ihr Gut wol/ und ist stete / was ihr Vater mit seinem Guth geschaffet hat. Et ex *Cap. 262.* colligere licet, quod filius liberime potuerit testari de bonis, quae a patre non profecta sunt: Und hat der Sohn ander Guth gewonnen/ dann daß ihm sein Vater gab und gibt ihm Gott geschafft/ er gibt das Guth mit gesunden Leib oder an dem Todbett wenn er will. Speculum Saxonicum utut in multis cum Speculo Svevico conveniat, filiet tamen de successione ex testamento. Successu temporis longa

conferuntur testamenti factio in Germania inferiori quoque introducta, donec crescente juris Justinianei auctoritate uberiorum testamentorum seges spargi & uberrima licium testamentariorum messis (quod infra notabimus) colligi cepit. Jus hoc Justinianum respectu rigidi illius juris XII. Tabul. quo uti quisque pater familias legasset, ita jus erat (cui propter degeneratam regiam potestatem in Tyrannidem jam in statu consulari, & mutata Reip. facie in statu populari respectu hujus dispositionis testamentariae in multis derogabatur, vid. Schilt. *exerc. ad ff. 14. tit. 9. & seqq.*) maxime ductum naturalis aequitatis secutum est, inde & augmentum legitimae pro numero personarum quibus haec debetur, majus ordinavit etiam quoad semissem in parentibus *Nov. 118. c. 1. in f.* de quo alias dubitat Frank. *ad tit. de inoff. test. n. 32.* & tandem sancivit, quo haec legitima titulo institutionis, ut liberis, ita & parentibus relinqueretur *Nov. 115. c. 3. 4.* quod praxi ac Ufu Germaniae confirmatum est. *Cz. p. 3. c. 9. d. 1. 2.* Jure Prutenico idem statutum, nisi quod legitimam parentibus debitam indistincte, i. e. non attento numero personarum constituent tres quadrantes hereditatis *L. R. l. 5. t. 3.*

§. XVI.

Quomodo ex naturali ratione parentibus liberorum hereditas debeatur vid. *Grot. d. 7. B. ac P. l. 2. c. 7. §. 9.* Dn. Pufend. *d. 7. N. & G. l. 4. c. XI. §. 13.* Dn. Praef. in *Jpr. div. l. 2. c. 10. §. 188. 189.* At quomodo moribus Germaniae audiamus. De successione parentum jus Germanorum plura, quam de successione ex testamento disponit. Speculum Svevicum patri liberorum successione tribuit in bonis quae ab illo pervenerunt, de matre vero vivente patre tacet *Cap. 262.* Und stirbt einem Vater sein Sohn / und hat er ihm Guth ausgeben / es sey fahrendes Guth oder ander Guth / und hat er weder Weib noch Kind / der Vater erbet des Sohns Guth / es mag der Bruder noch die Schwester nicht erben. *vid. Cap. 284.* Speculum Saxonicum matrem videtur clarius excludere, & soli patri successione, in bona liberorum concedere, *lib. 1. a. 17.* utut & hic dissensus Doctorum appareat vid. Dn. Stryk. in *tr. de success. ab int. dis. 2. c. 3. §. 1.* quem Elector Saxoniae

Saxonia in suo territorio composuit P. 3. C. 17. ac sancivit matrem cum patre simul succedere debere. Si tamen filia decedat & relinquat utensilia die Gerade / in his mater praeferitur patri *d. lib. 1. a. 27.* modo alia bona adhuc supersint, alias patri legitima debetur. Richter *de success. ab int. sect. 2. m. 1. n. 31.* Ex illis juribus insimul constat, parentes omnes collaterales excludere, quod adhuc in Saxonia obtinet *Cz. p. 3. c. 17. d. 6.* Bened. Reinhard. *P. 1. diff. 29.* Cæterum universalem Germaniæ observantiam in puncto successione ab intestato docere difficillimum est, cum in omnibus fere provinciis intuitu hujus materiæ statuta supervenerint, quibus deficientibus, ut & consuetudine, juri civili, tanquam subsidiario standum. Jure Prutenico eadem fere hic sancita, quæ jure civili. Nam & ibi pater & mater æqualiter ad successionem liberorum vocantur. Speciale solum hoc habet, quod distingvatur inter siquum ruptum, & integrum h. e. inter liberos decedentes soluto inter parentes matrimonio, & nondum soluto. Posteriori casu obtinet dispositio *Nov. us. c. 3.* Priori fratres, & sorores bilaterales excludunt patrem vel matrem, sive divisio bonorum facta sit, sive non. Hoc tamen intellige de bonis paternis vel maternis. In bonis enim aliis adventitiis, castrensibus, & quasi castrensibus, is, qui a parentibus in vivis ad huc est, una cum fratribus vel sororibus admittitur *Præ. l. 5. t. 12. a. 2. §. 5.*

§. XVII.

Hæc in allodialibus obtinent. Jure Feudali ascendentes descendentibus non succedunt *z. F. 50.* nec *Præ. in feudo novo* quod in Prussia feudum strictum appellatur *l. 7. t. 2. §. 1. n. 1.* (1) feudum novum jure feudi antiqui datum *Struv. Synt. Jur. Feud. c. 9. apb. 3. n. 4.* (2) nominatim cum domino pactus fuerit pater, si filius deceaserit quod feudum ad se reverti debeat *z. F. 84. Præ. c. 1.* Plures except. vid. in *Dn. Stryk. exam. jur. feud. t. 16. q. 49.* Nec in feudo antiquo, nisi pater feudum antiquum refusaverit, quo filius investiretur, hic vero vivo patre sine hærede masculo decedat *Finckelth. diff. feud. 6. 16. 33. l. d.*

§. XIX.

§. XIIII.

Venditionem liberorum moribus Germaniæ invaluisse patet ex C. 407. Spec. Sæv. Wie ein Mann sein Kind verkauffet durch ehbafft Noth/ das thut er wol mit recht. Er soll es aber nicht verkauffen/ daß man es thet in das Hur-Haus/ er mag es einem Herrn wol zu eigen geben. Hodie ejusmodi venditionem non obtinere verum hoc casu existente Magistratum subvenire notat Struv. Syn. Jur. civ. ex. 23. lb. 27. An vero ejusmodi casum extitisse sciverit, quærerem?

§. XIX.

Sed redeamus ad effectus, qui ex jure Romanorum natales suos ducunt, aut si juris naturalis sunt, illo jure soli patri concessi sunt. Et potiores secundum Dd. sunt sequentes. Liberi inconfultis parentibus, quorum in potestate sunt (de nepte vid. l. 16. §. 1. ff. d. R. N. De matre §. 10. J. d. Adopt. l. 20. C. de nupt.) non possunt vota matrimonialia contrahere l. 7. §. 1. ff. d. Spons. pr. J. l. 2. ff. 12. C. d. nupt. Sed horum consensus præcedere debet, ut nec rati habitio sufficiat pr. J. d. Nupt. Et si nihil ominus fuerint consummata, nulla sunt, liberique ex iis nati illegitimi l. 11. ff. de Stat. hom. quæ tamen omnia in emancipatis aliter se habent. l. 25. ff. d. R. N. Pater potest liberis intestamento tutores dare, qui nec confirmatione opus habent l. 1. §. 1. ff. d. conf. tut. perl. 7. C. de curat. sur. nec satisfiant. pr. J. d. satisf. tut. l. 2. 3. ff. d. conf. tut. l. 17. pr. ff. d. test. tut. Mater regulariter non potest dare arg. §. 10. J. d. Adopt. Si tamen dederit cum inquisitione confirmandi l. 4. ff. d. test. tut. l. 2. ff. d. conf. tut. Reliqui binis regulis includi possunt, quarum prima est. Filius & pater habentur pro una persona l. f. C. d. impub. & aliis subst. v. §. 4. J. d. inut. stipul. l. 22. §. 1. C. d. Agricol. & conf. l. 11. t. 47. Inde inter patrem & filium nulla civilis obligatio §. 4. J. d. inut. stip. nec donatio l. 17. 11. C. d. donat. nec lis l. 4. ff. d. jud. Inde pater potest liberis pupillariter substituere pr. J. d. pup. subst. Altera est. Filius quicquid acquirit, acquirit patri; habita sc. distinctione bonorum §. 1. J. per qu. pers. nob. acq. Hinc pater est legitimus administrator bonorum filii eo invito, l. 1. C. d. bon. mat. l. 6. §. 2. C. d. bon. qua lib. etiamsi filius legitime ætatis sit, f. §. 3. C. d. bon. qua lib. Et filius

Et filius stare nequit in iudicio sine consensu patris, *l. f. pr. v. necessitate C. d. bon. que lib. nec potest testari, l. 6. 3. ff. qui test. fac. poss. nec citra consensum patris mortis causa donare l. 7. §. 4. ff. d. don. l. 25. §. 1. ff. d. m. c. donat. nec mutuo obligari, l. 1. 9. §. pen. ff. d. St. Maced. l. 40. ff. d. cond. indeb. §. pen. J. quod cum eo.*

§. XX.

De his Dd. querunt, quem usum in Germania hodie præbeant, sv. quod eodem recurrit. Q. An patria Romanorum potestas moribus Germaniæ obtineat? Si decisionem Jctorum Batorum Gudelini *d. Jur nov. l. 1. c. 13. §. 5. Vinxi ad §. 2. J. de P. P. & alibi passim. Gronvvegii in tr. d. LL. abrog. ad. tit. J. d. P. P. & aliorum attenderemus, negativæ promptissime subscribendum esset. Ita enim hic ultimus. Magna illa utiq; singularis potestas, quæ civium Romanorum propria fuit, ejusq; peculiare effectus nostris & aliorum moribus in desuetudinem abierunt. Sed præterquam, quod plerique illorum de suis tantum moribus intelligendi sint, Grönvvegen imprimis nullam rationem suæ assertionis sapissime affert, verum simpliciter asserit; *Hæc lex abrogata. vid. illust. Dn. Stryck. in disc. pr. elim. usus mod. §. ult.* Ex Germanis nominare possum Giphaniū, non infimi ordinis Jctum. Sic enim ille in comm. ad §. 2. *J. d. P. P. Quare si mores nostros spectemus, nulla amplius est potestas civilis, de qua hic agitur, sed naturalis tantum observantia & reverentia.* Cui adstipulatur Schulz ad §. 2. *J. d. P. P.* Videtur distinguendum esse inter potestatem, quæ patri competit jure & moribus Germanorum, & illam, quæ ex legibus Romanorum descendit. Quin apud Germanos pater præ matre facultatem aliquam majorem in liberos habuerit, dubitari nequit. Nam & illi fœminas propter imbecillitatem animi minus capaces judicarunt, quæ sibi ipsis, multo minus toti domui, & familiæ dignæ consulere potuerint. Hinc moribus illorum fœminæ in perpetua sunt tutela. *Spec. Svev. c. 259. & 309. Saxon. l. 1. art. 45. conf. Schilt. exerc. ad ff. 37. §. 241. 242.* Matri tamen etiam aliqualem in liberos potestatem, patre mortuo indultam fuisse patet ex LL. Wisigothorum *l. 4. 1. 2. c. 13.* Et *Specul. Saxon. lib. 1. art. 13.* mentionem injicit emancipationis à matre factæ. Hanc Germanorum in liberos potestatem, utut per*

C

mores

mores recentiores quodammodo limitatam, (quod inferius deprehendes) hodie in desuetudinem abiisse non dixerim. Nota est Electoris Saxonie sanctio p. 2. c. 10. Weil in den Sächsischen Rechten nirgend zu befinden/das die väterliche Gewalt insonderheit uffgehobẽ/so bleibet auch dieselbe nochmals nicht unbillig bestehen. Quid veromores Germaniæ circa effectus hujus potestatis ex Jure Romanorum receperint, ex cap. seq. apparebit. Jure Prutenico paternum in liberos jus obtinere, singula ferme pagina inculcant. De Matris aequali potestate occurrit textus in l. 2. t. 1. a. 1. §. 1. & l. 5. t. 14. a. 2. §. 2. qui §. ex Spec. Saxon. l. 1. a. 13. de promptus est. An vero æquales, ut Juris civilis, effectus intuitu hujus juris in Prussia frequententur, itidem ex seqq. videre erit. Alias pro Jure Justiniano egregius se offert textus in l. 5. t. 1. a. 2. §. 1. *ibi*: als haben wir aus obgedachten Käyserlichen Rechten/welche noch mehrertheils in unserm Herzogthum Preussen gehalten/und observiret. &c. Cujus ductu non incommode quaritur. An jus Prutenicum in casibus non decisus suppleatur per jus civile commune? Videtur dicendum, quod sic. Regulariter enim omiſſa in statutis remanent sub dispositione juris communis. Decian. v. 2. R. 31. n. 37. Carpz. 2. dec. 102. n. 10. Sed placuit Serenissimo Electori & Legislatori juris Prusici secundum recessum conventus provincialis d. ann. 1612, ut illa, quæ forte in illo decisa non reperiuntur, novæ potius ejus decisioni vel adjudicationi submittantur, quam ex peregrino jure dirimantur *Const. derog. §.* Es ist auch unser Wille und Meinung. conf. Adam Riccius Prof. Reg. *rv. Raps. de quant. & qual. lib. jur. Rom. p. 283. & 284.*

CAP. II.
OSTENDENS USUM EFFE-
CTUUM JURIS PATERNI, QUI JURE
CIVILI SOLI PATRI ADDI-
CUNTUR,

SUA.

S U M M A R I A.

Nuptia absque consensu parentum consummata hodie subsistunt
§. I. Pater liberis testamento tutores recte dat, qui tamen confirmandi. §. II. Nec Patri Electori testamentaria tutela adempta. §. III. Inter patrem & filium moribus Germanorum donatio firma fuit. Quid hodie? §. IV. Inter patrem & filium lis hodie esse potest. §. V. Pater hodie liberis pupillariter substituit, & hoc in casu matri legitima relinquenda. §. VI. Peculium profectitium Romanorum ignorarunt Germani. Quid juris hodie apud Germanos patri questum circa peculium adventitium & profectitium §. VII. Quid apud Borussos §. VIII. Unde parentibus competat administratio bonorum liberorum §. IX. Apud Germanos testamentum condens Pater familias esse debet. Idem apud Borussos. §. X. Testamenti factio multas lites in Germaniam invexit. §. XI. Filius sine patris consensu m. c. non donat, nec mutuo etiam hodie obligatur. Idem in Prussia. §. ult.

§. I.

 Ccedamus ad effectus, qui jure Romanorum patribus solis addicuntur, quorum primus est, quod liberorum nuptiæ illis nescientibus contractæ & consummata non subsistant. l. 2. 18. 35. d. R. N. Mundum & cœlum, & totam mundi machinā literatorum contra nuptias absque parentum consensu initas clamare, dicit Chassan. in catal. glor. mund. ap. Göchhausen p. 3. per. 6. qv. acad. 36. Jure ne ergo, an injuria id fiat, videamus. Distincte autem inquirendum est, quid juris sit patribus ut talibus, & ut capitibus familiarum, quid ut patribus familias, qui in civitatibus degunt. De priori vide sis Grot. d. 7. B. de P. l. 2. c. 5. §. 10. Pufend. d. 7. N. G. l. 6. c. 2. §. 14. Dn. Praef. in Ipr. div. l. 3. c. 4. §. 76. 77. 78. Posterius considerationi nostræ subjiciendum est, & quidem quid juris patribus familias circa nuptias liberorum Germani largiantur. Veteri jure Francico, & Germanico consensum parentum æque, ut jure civili fuisse necessarium, adeo, ut qui non canonice, & irrequisito

parentum consensu uxorem sibi adfcivit, nunquam lieberos legitimos atque hereditabiles generaverit, docet nos Capit. Franc. c. 127. 363. lib. 7. Insuper matrimonium volente patre rumpebatur. Leges Alemannorum C. LIV. ita disponunt: *Si quis filiam non desponsatam sibi acceperit uxorem, si pater ejus eam requirit, reddat eam, & cum XL. solid. eam componat. II. Si autem ipsa femina sub illo viro mortua fuerit, antequam illi mundium apud patrem acquirat, solvat eam patri ejus CCCC. sol. III. Et si filios aut filias genuit, ante mundium & omnes mortui fuerint, unumquemque cum Wregeldo suo componat patri femina.* Cujus juris vestigia in Comitatu Hennebergico observari testatur Schilt. in exerc. ad ff. 3. §. 12. Sed jus recentius à jure hoc Germanorum veteri, ut & Romano, diuersum quid introduxit. Et si enim consensus parentum ad ineundas nuptias utique & hodie requiri debet, & citra gravissimum peccatum omitti nequit, etiam a liberis emancipatis Carpz. 2. def. 49. ut inde, si res adhuc sit integra, & parentes iustas sui dissensus causas allegare possint, matrimonium initiatum propter neglectum & matris consensum apud nos distrahi queat Richt. v. 1. p. 2. conf. 4. per integr. attamen consummatum per copulam carnalem firmum manet Carpz. 2. d. 60. & 4. c. 20. d. 15. liberi ex eò geniti legitimi sunt, nec rati habitio parentum attenditur, nisi quod hæc contrahentibus profit quoad successione, quam parentes illis propter contemptum sui secundum statuta locorum adimere possunt. Dn. Lynck. in Anal. ad pr. J. de Nupt. & ad Struv. Synt. Jur. civ. tit. d. R. N. 1b. 23. Spec. Sjev. C. 381. Ita disponit: Wann ein Jüngling zu XIV. Jahren kommt / so nimmt er wol ein Eheliches Wyp ohn seines Vaters Willen. Also ob sie ihr Fleisch zu einander gemischet haben / der Knabe und die Jungfrau / und ist diß nicht geschehen / so mag man sie sundern. II. So die Jungfrau kommet zu XII. Jahren / so ist sie zu ihren Tagen kommen; Nimmt sie ein Mann ohn ihres Vaters und Freundes Willen. Die Ehe ist stat. Conf. Declaratio Carol. V. in Comit. Augustanis Ann. 1548. tit. Vom Sacrament der Ehe. §. Darum die weil die väterliche Gewalt. An vero hujus ratio ex jure Canonico, quo consensus parentum ad consummatas nuptias non est de necessitate; c. sufficiat 2. c. 27.

qu. 2. c. 6. X. d. Rapt. an ex jure divino petenda sit, discutiendum relinquo. Jure Prutenico modo dicta utramque paginam implent, nam & ibi consensus parentum sive prima, secunda vel tertia vice vota conjugalia ineantur, neutiquam negligendus. Et si liberi clandestinis desponsationibus desistere reculent, parentum arbitrio liberum est, utrum dotem & donationem propter nuptias illis denegare, an illos pro ratione circumstantiarum totali exheredationi subijcere velint *l. 2. t. 1. d. 1. §. 3. v. l. 5. t. 5. d. 1. §. 5.* Quod si vero talem desponsationem copula carnalis sequatur, ea ex approbatione consistorii subsistit. *Ex. c. l. 2. §. 4.*

§. II.

Ut vero patrum potestas apud Romanos se maxime exerebat, dum in vivis erant, ita effectus illius potestatis quodammodo post illorum mortem extendebatur. Poterant enim ultima sua voluntate liberis suis impuberibus tutores constituere, qui novos hos Reip. cives regerent. Quod leges civiles non sine ratione illis permiserunt. Quippe patres bene scientes rationem facultatum suarum creduntur liberis, ut corporis sui partibus quam optime prospicere *l. 7. pr. C. de Curat. fur.* ab eo maxime tempore, quo ipsi illis ad vitam civilem regendis superstitibus esse nequeunt. In tantum autem leges Romanorum hoc patribus concedebant, ut nec confirmatio magistratus accederet *l. 1. d. ff. Conf. tut.* Mores Germania nec hic patri omne detraxerunt. Ita Spec. Sjev. *C. 319. §. 321. ap. Goldast. tom. Der Reichs. Handel.* Es mag ein Vater bey seinem lebendigen Leibe/ ob er will / seinen Kindern mit Recht einen Pfleger geben / wer der ist/ dem er denn wohl getrauet. Demselben befiehet er sein Kinde / und ihr Gut/ wenn er denn stirbet/ soll sich der Pfleger der Kinder und ihres Guts unterwinden. Restrinxerunt saltem illam tutelae dationem ad confirmationem Magistratus *Ord. Pol. d. 4. 1548. tit. 31. §. 2. & de Ann. 1577. t. 32. §. 2.* Ut hodie in plerisque locis tutor à patre datus indem cum inquisitione confirmetur *Plac. & Schilt. ad §. f. 7. d. Tutel.* & inde inter tutorem à patre & matre relictum non amplius magna superfit differentia. Cavere insuper indistincte debent *d. O. P. de ann. 1577. tit. 32. §. 3.* Sufficit tamen in plerisque locis,

bona immobilia possidere, satis enim pupillis jure tacite hypothecæ consultum videtur. *Noric. ad pr. f. de satis. tut. Mew. ad Jus Lubec. l. 1. t. 7. a. 2. n. 53. Rittersbus in Nov. 72.* Jus Prutenicum tutores à matre datos, cum inquisitione & cautione à patre relictos, simpliciter confirmari sancit *l. 2. t. 6. a. 1. §. 2. 3.*

§. III.

Hic quaeritur an a Patre Electore liberis testamentarius tutor constitui possit? Graviter hæc quaestio superioribus annis ventilata est. Negantes quaestioni decisionem inde derivant, quod controversiæ juris publici ex moribus, ac publico Germanorum jure amputandæ sint. Illis autem antiquioribus testamentarias tutelas, ut testamenta, incognitas fuisse, postea constitutione publica proximo agnato legitimam tutelam delatam esse, qui inde jus quaesitum obtinuit. *A. B. c. 7. §. 4. ibi: Si Principem Electorem seu ejus primogenitum, aut filium seniores laicum mori, & hæredes masculos legitimos laicos defectum ætatis patientes relinquere contigerit, tunc frater senior tutor eorum & administrator existat v. Gevold. Zeschlinus. Friedenreich. in Synops. contr. de tut. & adm. Lampad. de Rep. R. Germ. p. 3. c. 4. Wurmsfer exerc. jur. publ. 2. th. 17.* Sed habent contrariæ sententiæ auctores non pauca, quæ hic reponunt, quibus rescribo v. Gothofred. & Freher de tut. Elect. Contr. ad Lamp. p. 3. c. 4. §. 25. *Dn. Rhet. lib. 1. jur. publ. t. 7. §. 9.* Temperamentum affert *Bets. d. pat. illustr. fam. c. 7. p. 238.* Aliud commendat *Schilter in Exerc. ad ff. 37. n. 2. 3.* scil. ut tutori legitimo testamentario relinquatur tutela, & adjungatur tantum tutor honorarius, cui potestas sit impediendi, & præcavendi, si quid præjudicii legitimus intendat. *v. eund. c. l. n. 5.*

§. IV.

Quod porro pater & filius secundum naturam habeantur pro una persona, vel ipse Imperator Justinianus *in l. f. C. de imp. pub. & aliis substit. negat.* *Natura, inquit, & pater & filius una eademque persona PENE intelliguntur.* Unitatem ergo hanc finxit subtilitas Romanorum, ignoravit simplicitas Germanorum, quod ex conclusionibus ex hac regula descendentibus patescit. Et quidem ob eam, cum nec obligatio inter illos consistat, pater filio

filio in potestate donare nequit *l. 11, 17. C. d. donat.* Except. v. ap. Lauterb. *comp. jur. tit. d. donat.* Hinc divisio facta à patre inter liberos in potestate constitutos de jure non subsistit, cum sapiat donationem *Gail. 2. O. 38. n. 1. & 2. O. 116. pr.* Sed audiamus *speculum Svevicum Cap. 118. tit.* Der Kind Anspricht unter vierzehnen Jahren : Spricht ain Mann ain Kind an unter vierzehnen Jahren / und ist es unschuldig, soll der Vater für es schweren / überzeigt man es der Bethat / und hat ihm der Vater Gut ausgeben / da soll man von püssen dem Kläger und dem Richter. Hat es ihm nicht Gut ausgeben / *2c. Conf. c. 262. Conspirat. Specul. Saxon. l. 1. t. 10.* qui textus quidem de notatione facta filio eunti in militiam loqui videtur ; *Conf. l. 4. C. famil. ercise.* Juris tamen Saxonici Dd. admittunt ejus dispositionem etiam in aliis rebus immobilibus *B. Reinhard. d. 6. p. 1. ap. Zobel. diff. p. 2. d. 15. n. 5.* Et donationem inter patrem & filium contra Juris civilis dispositionem ex observantia & consuetudine in Saxonia adhuc dum obtinere tradit *Carpz. 6. Resp. 119. n. 12, 14, 18. Coler. 1. dec. 13. n. 3.* Vir in jure Saxonico peritissimus ejusque observantia exercitatisimus. *Carpz. 2. c. 12. d. 22. n. 9. v. Decif. EleEt. 23. Carpz. 6. Resp. 119.* Cæterum ubi dispositio juris civilis hoc in casu locum habet, ut in Prussia ; *Pr. l. 4. t. 14. a. 1. §. 4.* cautelam Dd. subministrant, ut filius juramento donationem confirmari curet, sic enim valere *arg. c. 28. X. d. jurej. c. 2. d. pact. in 6. Illustris Dn. Stryck caus. contr. sect. 3. c. 9. §. 3.* Et hanc communem, & in Camera approbatam esse opinionem testis est *Gail. 2. O. 38. n. 7. Myns. 2. O. 33.*

§. V.

Nec propter unionem factam à jure civili inter patrem & filium esse potest. *l. 4. ff. d. judic. l. 16. ff. de jur. Limit. v. ap. Clementinum Ascanium de P. P. c. 8. n. 50. 51.* Moribus Germaniæ quid constitutum? *Speculum Svevicum c. 282.* sequentia exhibet. Der Vater soll seinen Sohn von ihm sundern / so er fünf und zwanzig Jahr alt ist / mit so viel Gut / als er geleisten mag / also daß ihm das mehrere Theil beliebe / und thut er das nicht gern / der Sun nöhthet ihn des wohl mit Recht vor seinem Richter. Quod capitulum, ut ut loquatur de actione ad rescissionem juris paterni tendente,

dente, jure civili filio non competente *l. 4. §. C. de Emanc. lib.* argumentum tamen præbet asserendi id, quod volo, in primis cum ex §. præced. appareat, inter patrem & filium moribus Germanorum obligationem existere potuisse. Imo & hodie glossam contrariam *l. 4. ff. d. judic.* in praxi observari auctor est Vultej. vir in praxi juris Germaniæ versatissimus *l. 3. de jud. c. 5. n. 11.* Conf. Brunnem. *ad l. 4. ff. d. jud. Pr. Et. l. 5. c. 14. a. 1. §. 5. §. ult.* ubi & litem contra patrem intentare liberis in potestate existentibus indulgetur, & venditionis, quæ propter unitatem inter patrem & filium jure civili contrahi nequit. *l. 2. ff. d. contra empt.* mentio injicitur ibi: *Weil auch die Eltern / wann sie die liegende Gründe von den Kindern kauffen. 2c.*

§. VI.

Ignorata ergo in Germania unitas illa patris & filii fuit, ignorata & testamentorum factio. Hac vero sensim, ut cap. 1. dictum, surgente, & jure Romanorum postmodum vigorem suum accipiente, penitus non omnem legislationem Romanorum circa testamenta Germani receperunt, minus intenti, multa in ea ex unitate illa patris & filii decisa reperiri. Hac inter est, quod apud illos hodie pater, æque ut jure civili liberis suis pupillariter substituere possit, *Carpz. 3. c. 8. d. 16.* Quam facultatem statuta quædam matri quoque quodammodo largiuntur *Jus Würtenb. P. 3. t. 12.* Jus Prutenicum de substitutione pupillari tacet. Obiter hic de questione illa practica agitata inter *Carpz. p. 3. c. 8. d. 1.* & *Dn. Brunnem. ad l. 8. §. 5. ff. d. inoff. test.* An sc. matri in substitutione pupillari expressa legitima sit relinquenda; adjiciendum: affirmativam, & juri novissimo Justiniano, & moribus Germanorum convenientiorem esse. Conf. *Const. Elect. 8. p. 3.* ibique *Carpz. d. 3. Richt. dec. 45. Finckelth. o. 29.*

§. VII.

De acquisitione parentum, quæ alteram regulam, ex qua effectus juris paterni fluunt, constituit, dispiciamus. Naturaliter parentum potestas ad bona liberorum se non extendit: quamvis non sit ambigendum, illos alimenta ad illorum educationem ex his sumere posse, non obstante naturali obligatione, qua liberos alere

alere tenentur. Dn. Pufend. d. J. N. & G. l. 6. §. c. 2. §. 8. Dn. Præf. Ipr. div. l. 3. c. 4. §. 69. 70. 71. Ex quorundam ergo populorum legibus est, ut res omnes liberorum parentibus acquirantur, quæ & patrem a matre in hac re distinguunt, & filios non emancipatos ab emancipatis, & naturales a legitimis Grot. d. J. B. ac P. l. 2. c. 5. §. 2. conf. l. 2. c. 3. §. 6. Quod quomodo legibus Romanorum sub distinctione obtinuerit, explicat §. 1. & 2. J. per qv. pers. nob. acq. Lauterb. in Coll. Theor. Pract. ad tit. ff. d. pecul. Solliciti sumus de moribus Germanorum. In Speculo Svevico occurrit tantum divisio in bona paterna, & in bona acquisita seu adventicia, quorum domini liberi erant v. c. us. relatum in §. 4. huj. cap. & cap. 262. in cap. 1. §. 15. Sed numne etiam peculii profectitii mentio injicitur? Ita viderur, quia passim occurrit, das Gut/so der Vater dem Sohn ausgegeben. cit. cap. Verum ausgegeben Gut non eandem cum peculio Romanorum profectitio naturam habet. Hoc quippe separatum quoad administrationem a bonis patris filio erat concessum; dominium vero illius, & quicquid ex eo acquiratur, pater sibi reservabat l. 7. pr. ff. de donat. l. 46. ff. de pecul. Ufyll. de aët. §. 10. l. 49. §. 1. ff. d. A. & A. P. l. 1. §. 1. l. 4. ff. eod. Illud autem Germanorum quanquam a patre profectum filius plene acquisivit. Conf. Schilt. in exerc. ad ff. 27. §. 85. & seqq. Sed quid hodie juris circa peculiorum acquisitionem? Patri cedere usumfructum peculii ordinarii in plerisque locis usu venit, non tamen ut jure civili ad dies vitæ; l. 1. 4. f. §. 5. C. de bon. quæ lib. Nov. 22. c. 34. sed alibi usque ad separatam liberorum Oeconomiam, alibi usque ad illorum nuptias, alibi usque ad illorum majorennitatem Carpz. p. 2. c. 10. d. 7. Zobel p. 3. diff. 5. Hopp. in comment. ad tit. J. per qv. pers. nob. acquir. Imo & hodie matri in Saxonia extra Electoratum usumfr. competere tradunt Dd. Saxonici Wesenb. in parat. ff. de tutel. n. 5. Berlich. p. 2. cond. 12. n. 14. Richt. decis. 18. n. 25. Quoad peculium profectitium sumtum in terminis legum Romanarum aliter statuendum. Moribus enim Germanorum, ut modo dixi, nullibi occurrit, & hodie si pater filiis separata bona concedit hi in illis pro emancipatis habentur. Schulz. Synop. Inst. quod cum eo qui in alien. potest. lit. c. Hahn. in not. ad Wesenb. tit.

de pecul. in f. ut inde actio de peculio, & actio Tributoria ab aula concesserit, si cum lege 4. §. 7. C. de Recept. arbit. loqui fas est.

§. IIX.

Jure Prutenico circa acquisitionem bonorum maternorum & paternorum, [eadem enim hoc in passu de matre disposita,] distingvendum esse arbitror, an divisio hæreditatis facta sit, an non. Priori casu retinent parentes usumfructum illorum bonorum. Et ita ex parte intelligo textum *Et. in lib. 1. t. 25. a. 14. §. 16. n. 8. v. Alber. andere. Et in lib. 4. t. 5. a. 7. §. 4.* Nec ad divisionem regulariter cogi possunt, nisi [1] parentes ad secundas nuptias se conferant, quo casu dividere tenentur, alias mulctantur ruri degentes pœna 30. gutter *Mr. in civitatibus habitantes pœna arbitraria. Ordin. Provinc. de ann. 1640. p. 21.* Et pater nobilis [de quo mox infra] amittit usumfructum bonorum maternorum, & liberis alimenta ex propriis bonis præbere cogitur v. *Et. l. 4. t. 15. a. 4. §. 9. 10. Et l. 5. t. 14. a. 1. §. 5.* [2] bona liberorum deperdant, [3] liberi majorenes, i. e. qui compleverunt annum 21. *Et. l. 2. t. 6. a. 8. §. 1.* divisionem urgeant *Et. l. 5. t. 12. a. 5. §. 1. 2. Et tit. 14. a. 1. §. 5.* Posteriori casu, facta nimirum divisione, parentes non gaudent usufructu *Et. l. 5. t. 14. a. 1. §. 5. 6.* *Wegner in disput. de differ. jur. Cæs. Et Pruten. th. 3. lit. a. Excell. Dn. Bolz. in diff. 4. jur. cert. Et contror. §. 4. in f.* Limitatur hoc in parentibus nobilium, qui in divisione bonorum maternorum usumfructum quodammodo lucrantur, quatenus nimirum correspondet alimentati in liberos faciendæ *Et. l. 4. t. 15. a. 4. §. 2. 3. 4.* De peculio profectio itidem pater neque Jure Prutenico tenetur. *Proc. judic. t. 25. a. 14. §. 6. n. 8.*

§. IX.

Quod autem parentes bonorum à liberis acquiritorum administratores existant, illud naturalis ratio illis concedit. Æquum quippe est, ut ille, qui sibi & suis bonis consulere nequit, ab alio regatur §. 6. 7. d. *util. tut.* Inter omnes vero constat fragile esse & infirmum minoris ætatis consilium, & multis captionibus suppositum, multorumque insidiis expositum *l. 1. ff. d. Minor.* Contra quas liberi muniendi. Quis autem esset talis affectus, qui in eo vinceret

vinceret paternum? *l. 7. pr. C. d. Curat. furios.* Pertinet huc tutela parentum v. *Spec. Saxon. lib. 1. art. XI.* quam Dd. vocant naturalem die natürliche Vormundschafti / quando pater post mortem uxoris bona liberorum materna administrat. Circa quam provide statuta quædam sanciverunt, ut parentibus administratoribus curatores adjungantur, qui oculum intendant, ne illi in administrando negligentes sint. *Pr. Et. l. 2. t. 6. a. 2. §. 5. Et lib. 5. r. 17. a. 5. §. 2.* Hoc juris civilis est, quod illa administratio filio, etiam si justæ ætatis sit, adimatur *l. f. §. 3. C. d. bon. qu. lib.* quod an hodie in usu sit, ex antecedentibus dijudicandum, ubi dixi, patri multis in locis usumfructum in bonis liberorum usque ad legitimum illorum ætatem saltem relinqui. Simul ex dictis innote-ricit quousque filius sine consensu patris in judicio stare queat.

§. X.

Perperam vero à Dd. tanquam effectus P. P. venditur, quod filius familias non possit testamentum condere. *Ascan. Clement. d. P. P. c. 14.* quia, etiam si pater consentiat, ut filius testamentum faciat, hoc non valet *pr. f. quib. non est perm. fac. test. l. 6. ff. de test.* Ex eo potius solo proficiscitur, quod testamenti faciendi jus nemo habet, nisi à lege: lex autem de solo patre familias locuta est: *Paterfamilias ubi super familia pecuniave sua legas sit, ita jus esto.* v. *Anton. Fab. Jurid. Papin. tit. 8. illat. 4. Gilken. in Comment. ad l. 3. C. qui test. fac. poss. n. 10.* Sed numne & hodie nemo, nisi paterfamilias testari potest? *Schulzius in Synops. f. ad tit. quib. non est perm. fac. test.* illud negat, falso seductus fundamento, quasi hic unus ex effectibus P. P. fit, quæ hodie cesset. Ego contendo adhuc hodie testantem patrem familias esse debere. *Vinn. ad pr. f. quib. non est perm. fac. test. Nicol. Reufh. P. 1. d. test. c. 28. n. 19. seqq.* *Recepta enim quoad materiam testamentariam à Germanis legislatione Romanorum hoc simul receptum, ut testamentum condere volens paterfamilias fit. l. 3. C. q. test. fac. poss. Struv. S. f. C. ex. 32. thes. 7. Goden. conf. 70. n. 3. conf. Hartmann. pract. Obs. l. 2. tit. 5. observat. 7. Et miscell. l. 2. c. 1. obs. 11.* Adstipulatur Jus Prutenicum *l. 5. t. 1. a. 1. §. 5.* hoc solum adjiciens, ut testans

stans masculus sit 18. fœmina 14. completorum annorum c. l. §. 4. v. l. 5. ff. q. test. fac. poss.

§. XI.

An vero magnam utilitatem Germani scenerati sint, quod usum testamentorum Romanis consuetum in Remp. suam introduxerint, non vane hic quaeritur? Apud veteres Germanos ut in a. l. §. 15. notavi: *Heredes successoresque sui cuique liberi, & nullum testamentum. Si liberi non sunt, proximus gradu in possessione, fratres, patru, avunculi.* Quæ ratio succedendi minus litibus exposita, & naturali hominum inclinationi admodum accommoda videtur. *Liberos enim, ac propinquos suos natura carissimos esse voluit,* inquit Tacitus. Et propinquorum conjunctio non parum inde fortior redditur, imo, ad mutua officia pressius impellitur, quia sciunt, multum benignitatis in se collatum iri. Facit & hæc ad splendorem, & conservationem familiarum, & inter cives opum æqualitatem servat vid. Aristot. s. polit. 8. Quanta ex adverso mala testamenta non introduxerunt. Taceo liberrimam illam Romanorum antiquorum, qualem vix alii populi habuerunt, in testamentis condendis facultatem. Ex qua infinita commoda exiisse, fraudes, captationes fenum, tabularum suppositiones quilibet fateri necessum habet. Et vel ipsa varietas, & multitudo legum testamentariorum apud Romanos secuta, & restricta tandem legandi libertas per varias leges Furiam, Falcidiam &c. loquitur. Add. Conring. in præfat. ad Corn. Tacit. Nostris temporibus quam multis Rebusp. liber ille supremæ voluntatis stylus, quem tantopere commendat Constantinus in l. 1. C. d. S. S. Eccles. & facultas legandi etiam Catholico & venerabili concilio, nocuerit, & quantis litibus fora involverit, in publicum testimonia extant. Conf. Paulus Venetus in Consider. Consur. Pauli V. ap. Goldast. tom. 3. Monarch. R. J. Omnes Pragmatici [inquit Franciscus Hottomannus ap. Conring. c. l.] sciantur, quod materia testamentaria, su fons, & nutritica maxime litium partis. Add. Dn Pufend. d. J. N. & G. l. 4. c. 11. §. 18. Communis excusatio, quod testamenti factio per accidens saltem lites pariat ideo hic

hic non apta, quia nullum negotium per se lites parit, sed semper hic in causa est malitia hominum, e.g. communitio, & tamen id probrocardico habetur, quod communitio sit mater litium, & propterea in Remp. non debeat introduci.

§. XII.

Dixi filium non posse testari, etiamsi pater consentiat. *de l. 3. ff. qui testam. fac. poss.* Quod aliter se habet in donatione mortis causa. Hanc jus patris vel impedire, vel firmare potest *l. 7. §. 4. ff. d. donat. l. 25. §. 1. ff. d. donat. m. c.* Rationem differentiae supeditat Gilken. *ad c. l. 3. C. qui testam. fac. n. 32.* Moribus Germanorum antiquis quid obinuerit, docet *cap. 262. Spec. Svey. sup. in c. 1. §. 15.* Hodie, cum ut supra dictum, pater usumfructum in bonis liberorum salvum habeat, per donationem mortis causa à filio factam nullum ipsi praedictum inferri poterit, sed hic si cum effectu donare velit, patris consensum necessario habere debet. *Wesemb. in comm. ff. d. m. c. donat. n. 4. Pr. Er. l. 5. t. 9. a. 1. §. 5.*

§. XIII.

Itidem ex mutuo, in scio patre contracto, filius in potestate existens nec apud Germanos cum effectu obligabatur. *Capit. 225. lib. 7. Caroli & Ludovici ap. Lindenbrog. in C. LL. Antiqu.* *Qui filio familias contra interdicta legum in scio patre pecuniam commendavit, eam nec vivente, nec mortuo patre ab eodem poterit postulare.* Legibus Romanorum hanc obligationem enervat *SCrum Macedonianum l. 1. §. 1. l. 7. §. 6. l. 9. §. 2. ff. d. Scit. Maced. §. 7. ff. quod cum eo qui in alien. por.* Cujusvis an hodie se exlerat, considerandum, *Affirmat hoc Tuldén. in comment. ad tit. de Scit. Macedon. cap. ult.* in certis casibus, quoties creditor sciens filio in luxum pecuniam mutuo dedit, aut sub hac expressa lege, ut post mortem patris cum foenore solvatur. *Negat Volkrm. Hess. in quæst. illustr. ult. ad Scrum Macedon.* quia inter Christianos non est praesumendum, filios familias aere alieno gravatos vitæ parentum insidiarios esse. Verum quamvis sententia Tuldén de moribus Hollandiæ

D 3 pro.

procederet, & infidix ejusmodi a filiis Christianis parentibus minime struerentur, non tamen propterea solum hæc lex prohibens filio pecuniam mutuam dare lata est, sed & in odium sceneratorum & ut coarctentur juveniles calores, nec filii familias cupidini dediti tristem exitum sentiant, qui eos in bonis post expectare possent. *l. 9. §. pen. ff. de Scto. Macedon. l. 40. pr. ff. d. condit. in deb. v. l. f. §. 5. inf. C. de bon. quæ lib.* Igitur valet hodie omnino effectus & res ipsa, non tamen ex Scto Mecedoniano, sed ex lege Caroli & Ludovici. Accedit, quod multa statuta illam legem ultra pecuniam etiam ad alias res fungibiles extendant; si v. g. Mercatores merces in vestimenta sumtuosiora, item Cauponæ Cupedinarii &c. filiis familias esculenta & poculenta profusè subministrant. Quam in rem statuta plurium Academiæ allegat Dn. Hop. in comment. ad §. 7. *J. quod cum eo.* Eadem in Prussia servantur *Gr. l. 1. t. 25. a. 14. §. 1.*

CAP. III.

OSTENDENS USUM MODO-
RUM CONSTITUENDI ET DISSOL-
VENDI, JUS PATERNUM MORIBUS
GERMANORUM.

SUMMARIÆ.

Nuptia legitima constituunt P. P. §. 1. Ut & legitimatio per subsequens matrimonium, non habito respectu, an cum concubina, meretrice vel adultem matrimonium contractum §. 2. Legitimati per subsequens matrimonium moribus Germanorum succedunt in feudis. Secus in Prussia §. 3. Legitimatio per rescriptum Principis est modus constituendi jus paternum §. 4. Adoptionis usus moribus Germanorum incognitus hodie iidem varus §. 5. Emancipatio moribus Germanorum invito patre fieri poterat. Hodie est rara §. 6. Separatio etiam invito patre liberat liberos à

ros à P. P. §. 7. Matrimonium est modus tollendi jus patris absque respectu filii & filia etiam in Saxonia. In Prussia separatio bonorum accedere debet. §. 8. Liberi emancipati plene bona sua a patre repetunt. §. 9.

§. I.

Ellum semel ductum nolui distrahere, alias ante usum effectuum juris paterni civilium agendum fuisset de modis jus illud constituendi, quos, ut & modos Germanis usitatos principaliores potestatem hanc dissolvendi brevibus subjicere jam primum. Acquiritur autem patria potestas moribus Germanorum æque ut jure Romano per justas nuptias *pr. J. d. P. P. l. 3. ff. d. his qui sunt sui vel alien. jur. v. l. 57. §. 1. ff. d. R. N. c. 2. 14. X. qui filii sui legit.* Specul. Saxon. l. 3. art. 27. *Pr. Pr. l. 2. t. 4. a. 13. §. 1.* Docent hoc leges Caroli & Ludovici in *C. LL. antiquar. ap. Lindenbrog. lib. 7. c. 41. ibi: Non omnis mulier viro juncta uxor est viri neque omnis filius heres est patris. Itaque aliud est uxor, aliud concubina conf. c. 80. 127. 363.* Et liberi ex legitimis nuptiis nati patris, non matris conditionem *v. l. 19. ff. d. St. hom. sequuntur.* Specul. Sæv. c. 392. Ein jeglich Kind behält seines Vaters Recht / ob es ihm ehelich bürtig ist. Et quemadmodum leges civiles certum tempus assignaverunt, quo de legitimitate liberorum constare posset, *l. 12. ff. d. Stat. Hom. ibique Gothofred. l. 3. §. 11. 12. ff. d. suis & legit. hered. l. 29. pr. in f. ff. d. lib. & postb. Nov. 39. c. 2,* ita nec mores Germanorum negligentes extiterunt. Specul. Sæv. c. 276. *Seind sie tegeu Kind / soll man ihr Zahl rechen / zum minsten ein und vierzig Wochen. Die ein Boch ist zu Genaden gesehet / der Maget ohn ein Vierzig Wochen / die eine Jungfrau gewesen ist / da man ihr den Mann gab. add. Carpz. 4. c. 27. d. 15.* Hodie cæteris paribus legitimi sunt, etiam qui I. & II. mense post nuptias nascuntur *arg. l. 11. C. d. natural. liber. Lauterb. ad tit. ff. de his qui sunt sui vel alien. jur. utut parentes hoc casu obveniente non omni pœna vacent. Jure Prutenico ab omni honesto conventu per quinque annos arcen- tur. Pr. Pr. l. 2. t. 1. a. 2. §. 6.*

§. II. Se-

§. II.

Secundus modus constituendi jus paternum ex legibus Romanorum est legitimatio (1) per subsequens matrimonium cum concubina contractum §. 2. *J. d. hered. qua ab intest.* Nov. 89. c. 8. u. 12. §. 4. confectis instrumentis dotalibus §. ult. *J. d. Nupt. l. 10. C. d. natural. lib.* Speculum Svevicum c. 374. hunc in modum: Hat aber ein Mann eine Frau zu lediglichen Dingen/und hab Kind bey ihr lüzel / oder viel / und nimmet sie darnach zu rechter Ehe/ was sie Kind lediglichen mit einander gehabt haben / da sie einander zu der Ehe namen / da sind sie alle rechte Ehe-Kind worden / und erben Eygen / und Lehen von Vater und Mutter / und von andern ihren Fränden/ als woll / als die Kind / die sie hernach gewinnen / so sie einander zur Ehe genommen han. Quia vero olim apud Germanos moris erat, ut liberi hi legitimandi coram altari tempore matrimonialis benedictionis sub pallio patris starent, aut pallium manibus tenerent, appellari consueverunt ad differentiam reliquorum: Mantel-Kind. Hodie cum leges imperii omnem concubitum extra conjugium prohibeant Ordin. Polit. d. A. 1577. r. 26. parum adhuc effectum interest, sive concubinam, sive meretricem matrimonio quis sibi jungat Schulz. *Synops. Instit. §. f. de nupt. lit. b.* Imo cum hodie matrimonium cum adultera esse possit, Spec. Sæv. c. 371. u. 14. c. 6. X. de eo qui dux. uxor. Carpz. 4. c. 20. d. 16. v. Nov. 134. c. 12. Finckelth. O. 25. n. 10. adulterini eo ad effectum juris paterni etiam legitimabuntur v. Befold. *disc. de Nupt. in f.* Spec. Sæv. c. 372. Spec. Saxon. l. 1. a. 37. Nec amplius ad hanc legitimatorem nuptialia instrumenta requiruntur, sed sufficit, si per benedictionem sacerdotalem de affectione maritali constet. Wesenb. *conf. 44. n. 44.* Jure Prutenico eadem fere statuta l. 2. r. 3. a. 1. & r. 5. §. 1. lib. 5. r. 12. a. 1. §. 9. nisi quod eo probatio de affectu maritali hoc in casu quocunque modo fieri possit. Vid. *Mev. 2. dec. 81.*

§. III.

Et hæc legitimatio tanti ponderis est, ut inde legitimated in feudis succedant, per d. *cap. 374.* ibi Eygen und Lehen. Quod adhuc hodie plurimis in locis viget, pro eaqve sententia judicavit Camera

Camera Imperialis. Mynfig. 5. o. 42. conf. Carpz. 3. c. 28. d. 17. Obft. Cap. Naturales 2. F. 26. ibi: *Naturales filii, licet postea fiant legitimi ad successionem feudi, nec soli, nec cum alii admittuntur.* Vel dicendum Longobardorum mores à consuetudine reliquorum Germanorum diversi quid introduxisse. Feudalia enim distincta fuere in Longobardica, Svevica & Saxonica illustr. Dn. Stryck. in *disc. pralim. usus mod.* §. 15. Aut asserendum capitulum illud commode legitimatis per Rescriptum Principis explicari posse. Vid eund. in *tr. de success. ab incest. diff. 1. c. 3.* §. 28. Vel affirmandum capitulum loqui de legitimatione ab ipsis naturalibus liberis post mortem patris aut alias eo invito quaesita. *Conf. §. seq.* Jure Prutenico legitimati per subsequens matrimonium feudorum non sunt capaces, *Pr. l. 2. t. 5. §. 1. & lib. 7. t. 2. §. 10.*

§. IV.

Secundus legitimandi modus Romanorum per oblationem curiae §. f. 7. d. Nupt. §. 2. 7. d. hered. quæ ab intest. l. 3. 4. C. d. natur. lib. Nov. 89. c. 2. seqq. Germanis incognitus hodie non est in usu. Magis nota legitimatio per Rescriptum Principis Spec. Svev. cap. 374. Gewinnet ein Mann einen Sun uehlichen / den mag der Kayser woll zu einem Ehe-Kind machen. Aber der Kayser mag ihnen das Recht nimmer geben / daß sie erben mit andern Wägen / als ob sie ihrer Mutter Leyb Ehe-Kind werent gewesen. Aber gewinnen sie Ehe-Kind die erben ihre Wäge woll / ob sie zu Ehe-Kinder sind gemacht. Hodie & Comites Palatini, quibus hoc specialiter ab Imperatore indultum, legitimare possunt. Carpz. 2. c. 6. d. 16. Imo non tantum Imperator, sed & status vi superioritatis territorialis hac potestate pollent, ut tamen hujus legitimatōnis effectus ultra illorum territoria non extendatur. Illustr. Dn. de Rhet. *Inst. jur. publ. l. 2. t. 9. §. u.* Illa vero requisita, quæ jure civili ad hanc legitimatōnem adhibentur, quæquæ exhibet *Novell. 89. c. 9.* omnia fere aliter hodie se habere plumbus ostendit Dn. Stryck. in *us. modern. ad tit. de his qui sunt sui vel.*

E

§. V. Ter-

§. V.

Tertius modus jus paternum acquirendi est adoptio, quæ legibus Romanorum variè subdividitur §. 1. J. l. 1. §. 1. l. 2. pr. *F. d. Adopt.* Colleg. Jur. Argent. *ad b. tit.* Jura Germaniæ non multum de adoptionibus disponunt. Glossator Speculi Saxonicæ textum l. 2. art. 30. de adoptione loqui putat, ut & Ben. Reinh. *diff. 15. n. 7. ap. Zobel. diff. jur. civ. & Saxon. p. 2. diff. 15.* Sed displicet hoc Schiltero *in exerc. ad ff. 43. §. 35.* existimanti hæredis constitutionem extra testamentum ibi denotari, illumque textum explicari per constit. Car. M. l. 2. LL. Longobard. t. 16. ap. Lindebrog. in C. LL. Antiqu. ibi: *Qui filium legitimum non habuerit, & alium quemlibet hæredem sibi facere voluerit, coram Comite, vel coram Rege & Scabinis vel Misso Dominico, qui tunc ad justitiam faciendam in provincia fuerint ordinati, traditionem faciat.* Conf. Caroli l. 6. c. 207. Et quamvis rubrica dictæ const. loquatur de adoptione abusive tamen id fieri. Quicquid horum sit, hodie non magnum usum adoptionis esse testantur Vinn. *ad pr. J. d. adopt. Lauerb. in Compend. jur. tit. de adopt.* Nec apud Borussos observari. Wegn. *de differ. jur. Cesar. & Pruten. tb. 3. l. d.*

§. VI.

Supereff ut paucis inquiram de modis principalioribus, quibus moribus Germaniæ jus paternum dissolvitur. Secundum jus naturæ, regulariter liberi ex sacris paternis discedere nequeunt, nisi de alimentis sibi prospicere, & actiones suas in commodum suum dirigere possint. Dn. Præses *in Jprud. div. l. 3. c. 4. §. 53. seqq.* Jure Romanorum pater nullo pene modo cogi poterat, quo filium, etiam maturæ ætatis & judicii, à potestate dimitteret. §. ult. *J. quib. mod. jus patr. potest. solv.* Sed volens recta via ad competentes judices vel magistratus intrare, & filios vel filias à potestate sua liberare potest, §. 6. *J. d. t. v. l. 5. C. d. Emancip. liber. Nov. 39. c. 1. pr.* Moribus Germanorum filius, qui vigesimum quintum ætatis annum compleverat, patrem ad emancipationem adigere poterat. Spec. Sæv. c. 282. *relatum in §. 5. cap. preced. Et c. 316*
Ein

Jus paternum moribus Germanorum.

Ein Sun nöret seinen Vater woll mit rechte / so er fünf und zwanzig Jahr alt ist / das er sein Gut mit ihm theilen muß. *Specul. Sax. l. 2. art. 10. Pater coram judicio filium emancipare i. e. separare à se poterit quantumcunque parva res sint, quibus emancipetur, dummodo per eum fuerint acceptata.* Exemplum emancipationis coram Camera Imperiali factæ de Comite quodam adducit *Bocer. Cl. ff. l. d. 13. lb. 29.* Interim rarissimam esse hanc emancipationem fateatur *Lauterbach ad tit. d. Adopt.*

§. VII.

Magis frequentatur tacita, ut vocant, emancipatio, quando liberi separatam à paterna instituunt rerum domesticarum administrationem, & Oeconomiam v. *Nov. Leon. 25. inf.* Et hæc communi Germaniæ observantia solvit nexum paternum. *Hahn ad Wesenb. tit. d. Adopt. n. 7.* Requiritur tamen jure Saxonico, ut liberi legitimam ætatem adepti sint *Carpz. 2. c. 10. d. 1. n. 6.* Quod Württembergensibus etiam in usu. *Würtenb. Br. p. 2. tit. 18. §. 68. mögen* An autem patris consensus ad hanc separationem adhibendus sit, non unanimis doctorum mens est. Si secundum mores Germanorum quæstio decidenda, puto quod non. Ex supra enim allegato *Cap. 282. & 316. Spec. Saxon.* evidentiissime constat filium patrem invitum ad emancipationem judicialiter adstringere potuisse. *Moller ad Const. Saxon. 10. n. 9. Carpz. c. def. n. 4.*

§. VIII.

Per matrimonium quoque moribus Germanorum liberi à patria potestate liberantur, *Vultej. ad §. ult. J. qb. mod. jus p. p. solv. n. ult. inf.* secus ac jure civili *l. 20. ff. ad L. Jul. d. adult. l. 18. C. de Nupt.* Et hunc modum dissolvendi jus paternum apud plerosque populos inductum esse probat *Berlich. p. 2. concl. 11. n. 33. seqq.* Hincque cessat dispositio *§. 3. J. d. P. P.* quod nepos sit in potestate avi. Saxones differentiam constituunt inter filium & filiam. Ille per solas nuptias non exit è patris potestate, nisi & separatam Oeconomiam instituat. Filia vero, quamvis in convictu

victu patris permaneat, nihilominus patriæ potestati exempta est. Rauchbar *p. 2. qv. 18. n. 24.* quæ distinctio an principiis Juris Germanici conveniat, dubito, defensusurus, & filium jure Saxonico per meras nuptias à patria potestate liberari, nisi ostendatur lex in contrarium. Jure Prutenico matrimonium jus patris solvere, non dubito asserere *arg. lib. 4. t. 15. a. 4. §. 3. junct. l. 2. t. 6. a. 8. §. 2.* modo liberi à convictu patris separati sint, quod probo per *lib. 1. tit. 25. art. 14. §. 2.* ubi nepotes dicuntur esse in potestate avi, cujus asserti veritas vacillaret, si solæ nuptiæ liberos apud Borussos sui juris facerent.

§. IX.

Quod si liberi ita egrediantur ex patris potestate, hic illis omnia illorum bona, quorum usufructu hæctenus potius, restitui tenetur, nec ut jure civili §. 2. *J. p. qv. pers. nob. acquir.* pro præmio emancipationis dimidium usufructus illorum retinere potest. Carpz. *2. c. 10. d. 8.* Et hæc attulisse sufficiat. Plura vid. ap. Berlich. *cit. conclus. 11. p. 2.* Cæterum facile mihi à te B. L. veniam polliceor, si minus accurate, & comte quædam hic inserta reperies, modo cogitaveris in omnibus irreprehensibilem seu inemendabilem existere, divinæ solius, non autem mortalis esse constantiæ.

Erratum Typographicum.

Pag. 5. post lin. 4. Verba: a quo, lege: quando Resp. novum consensum. Et eadem verba dele in lin. 6. Cæterum, si quæ alia occurrent, B. L. festinationi dabit.

Ka 3755, c

f

ULB Halle

3

004 514 890

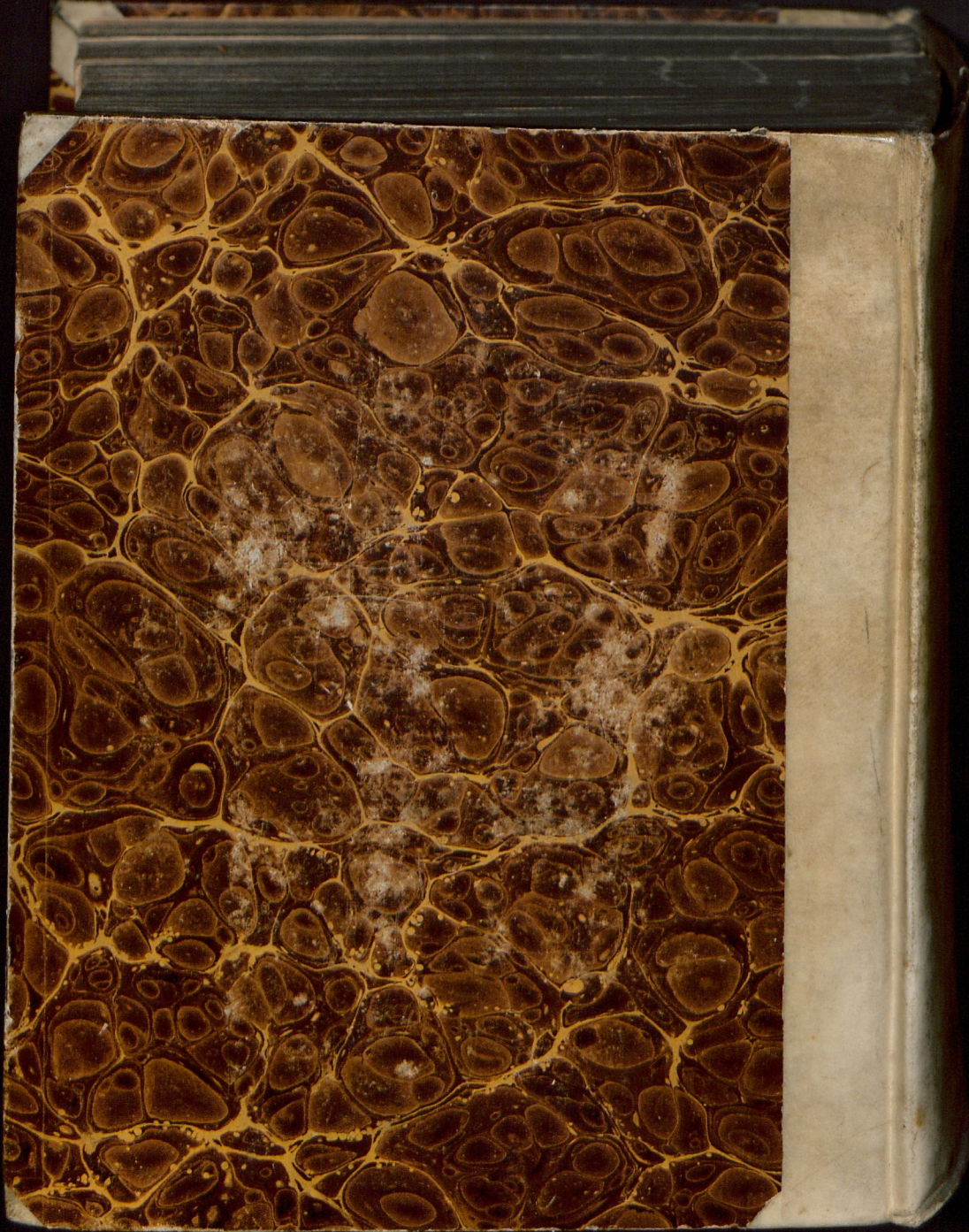

TA → OL

neu an HZ verkauft

WDM

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
USU JURIS PATER-
NIROMANORUM SECUN-
DUM MORES GERMA-
NIÆ ET IUSBORUSSICUM
REVISUM.

QUAM
Auspice Deo, ex Decreto Amplissimæ
FACULT. JURIDICÆ
IN ILLUSTR. FRIDERICIANA,
SUB PRÆSIDIO
Dn. CHRISTIANI THOMASII, JC.
Sereniss. & Potentiss. Elector. Brandenb.
Confiliarii, Prof. P. Universitatis FRIDERICIANÆ,
& Facultatis Juridicæ Senioris,
PATRONI AC PROMOTORIS SUI
DEVENERANDI
PRO LICENTIA

Summos in jure consequendi honores
D. 27. Junii M. DC. XCIV. Horis matutinis a 7. usque ad 12.
Publicæ Eruditorum censuræ submittet
ZACHARIAS HESS, Regiom. Pruss.
HALÆ, LITERIS SALSFELDIANIS. ANNO M DCC IV.